

OLASZORSZÁG

I. OLASZORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Olasz Köztársaság
Államforma	parlamentáris köztársaság
Főváros	Róma
Terület	301 230 km ²
Népesség	58 126 212 (2009. júliusra becsült)
Nemzetiségi megoszlás	olasz
Vallási megoszlás	90% római katolikus, 10% egyéb
Hivatalos nyelv	olasz
Klíma	mediterrán
Államfő	Giorgio NAPOLITANO
Miniszterelnök	Silvio BERLUSCONI
Hivatalos pénznem (kód)	Euró (EUR)
Jelentősebb városok	Milánó, Torino, Bologna, Firenze, Genova, Nápoly, Palermo, Trieszt, Verona, Velence, Bolzano, Bari, Ancona

Forrás: cia.gov/library/publications/the-world-factbook

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Olaszország főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd EUR	1 546, 2	1 567,9	1 520,9
GDP változás (reál)	%	1,5	-1,3	-5,0
Egy főre jutó GDP (PPS)	Ezer EUR/fő	25,8	25,5	n.a.
Infláció (fogyasztói árindex)	%	2,0	3,5	0,8
Munkanélküliségi ráta	%	6,1	6,7	7,8
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	-1,5	-2,7	-5,3
Államadósság (év végi)	GDP %-a	103,5	106,1	115,8
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	-2,4	-3,4	-3,2

Forrás: Eurostat

Az ország bruttó hazai termékének meghatározó részét (2009-ben 64,3%-át) a szolgáltatási szektorban állítják elő, 33%-át az ipari ágazatok, mintegy 2,7%-át pedig a mezőgazdaság termeli.

Az elmúlt évek során Olaszország az EU-országok átlagánál alacsonyabb ütemben növekedett. 2009-ben a belső piac zsugorodása, a hagyományosan erős olasz export beszűkülése, továbbá a gazdaságban jelentős szerepet játszó idegenforgalom bevételeinek csökkenése következtében a GDP 5%-kal esett vissza. Az ipari termelés a 2008-as évhez viszonyítva 6,3%-kal csökkent, ezen belül is drasztikusan esett vissza a gépjárműgyártás (több mint 18%-kal). A nemzetközi válság hatásai és az ezek ellensúlyozására hozott kormányzati válságkezelő intézkedések következtében 2009-ben mind az államháztartás hiánya (5,3%), mind a GDP arányos államadósság (115,8%) rekordmagasságba emelkedett.

A munkanélküliségi ráta nem haladta meg ugyan az EU átlagot, az országot jellemző szerkezeti foglalkoztatási problémák azonban konzerválódni látszanak (pl. magas munkanélküliség a déli tartományokban, míg az északi területeken néhol munkaerőhiány). A nemzetközi válságnak a külkereskedelemre és a turizmusra gyakorolt hatása, valamint a belső fogyasztás csökkenése szintén hozzájárult a munkanélküliségi ráta emelkedéséhez.

A két éve megválasztott Berlusconi kormány gazdaságpolitikájának egyik prioritása az infrastrukturális fejlesztések támogatása. Ezen a területen Olaszország elmaradásban van az EU egyéb országaihoz képest, ami egy turisztikai célország esetében különösen problémát jelent, és ezt földrajzi elhelyezkedése (az ország végpontjai között másfél ezer kilométer távolság van) tovább súlyosbítja. A kormány 16 Mrd euró összegben határozta meg az infrastrukturális projektek újraindítását, ebből 7,3 Mrd eurót irányzott elő közlekedésfejlesztésre (pl. a Messina-i híd, gyorsvasúthálózat fejlesztés stb.). További prioritás az atomenergetikai fejlesztése: az elkövetkező években több atomerőművet kívánnak megépíttetni, biztosítva ezzel az ország folyamatos energia ellátottságának stabilitását.

Az ország legnagyobb vállalata, a Fiat, a gépjárműipar Olaszországra is jellemző visszaesésének körülményei között - a többi nagy autógyártóval ellentétben - nem szorult állami segítségre, sőt saját erőből tovább tudott terjeszkedni (20%-os részesedést szerzett az amerikai Chryslerben). Ezzel párhuzamosan a költségcsökkentési, termelésracionizálási kényszerek hatására dolgozóit több ízben átmeneti munkanélküli szabadságra helyezte, és felvetődött egyik dél-olasz termelőkapacitásának bezárása is.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb import termékek

Olaszország külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Áruforgalmi egyenleg	M EUR	-10 203	3 204	-743	2 210
Export	M EUR	332 760	365 559	370 607	292 318
Import	M EUR	342 963	362 355	371 350	290 108
Szolgáltatások egyenlege	M EUR	-1 265	-7 117	-7 356	-10 121
Export	M EUR	78 737	81 781	81 443	73 448
Import	M EUR	80 002	88 898	88 799	83 569

Forrás: Eurostat

Olaszország a világkereskedelmi termékforgalom mintegy 3,5%-át adja. 2009-ben az export több mint 21%-os és az import 22%-os csökkenése következtében az ország külkereskedelmének egyenlege az előző évhez képest számottevően javult, a többlet elérte a 2,2 Mrd eurót.

A hagyományosan legfontosabb partnerországok a kivitelben Németország, Franciaország, és Spanyolország, a behozatalban a meghatározó partnerek: Németország, Franciaország és Kína.

A 20 olasz tartomány között mind az exportban, mind az importban 4 tartomány súlya a legnagyobb: Lombardia, Veneto, Emilia Romagna és Piemonte. A városok közül a legnagyobb exportőrök Milánó, Torino, Brescia és Vicenza, a legnagyobb importőrök Milánó, Róma, Torino és Verona. Az észak-nyugati és észak-keleti térség adja az export 71,3%-át.

A legfontosabb export árucsoportok: speciális gépek és berendezések, termelő gépek és berendezések, egyéb gépek, finomított kőolajtermékek, közlekedési eszközök, ruházati- és textilipari termékek, gépkocsi- és motoralkatrészek, valamint a gyógyszer- és vegyipari termékek.

A főbb import termékek: energetikai termékek, közlekedési eszközök, vegyipari termékek, fémipari termékek, nem vasipari fémalapanyagok, gyógyszer- és vegyipari termékek, ruházati- és textilipari cikkek, termelő gépek és berendezések, finomított kőolajtermékek, agráripari termékek.

Itália jelentős turisztikai célország. A válság miatt a beutazó turisták száma jelentősen csökkent 2009 során, míg a kiutazó olasz turizmus ennél kisebb mértékben esett vissza.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Olaszország közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	Mrd EUR	29,3	18,2	11,1
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	Mrd EUR	584,3	364,8	222,7
Tőkekifektetés más országba	Mrd EUR	66,3	38,6	21,1
Tőkekifektetés állománya	Mrd EUR	1 326,7	772,4	422,7

Forrás: Banca d'Italia

Az olasz tőke elsődleges befektetési célterülete Európa, ezen belül Németország, Románia és Törökország, a második legfontosabb térség Amerika, ezen belül az USA, Brazília, a 3. helyen áll Ázsia, ahol a sorrend Kína, India. 2009-ben az olasz befektetések összességében mintegy 46%-kal csökkentek.

A legnagyobb olaszországi befektető 2009-ben Németország volt, a korábbi hagyományos befektetők, mint Franciaország és Hollandia tőkeexportja látványosan csökkent.

II. MAGYARORSZÁG ÉS OLASZORSZÁG BILATERÁLIS KAPCSOLATAI

A magyar-olasz külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	3 908,1	3 365,4	3 116,2	2 298,5	791,9	1 066,9
Élelmiszer, ital, dohány	481,7	503,8	231,0	172,8	250,7	330,9
Nyersanyagok	321,0	154,1	52,1	48,9	268,9	105,2
Energiahordozók	14,6	10,5	8,0	83,8	6,6	-73,3
Feldolgozott termékek	1 188,6	974,3	1 676,2	1 196,9	-487,6	-222,6
Gépek, gépi berendezések	1 902,1	1 722,7	1 148,8	796,1	753,3	926,6

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	86,1	73,8	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	104,6	74,8	15,0	7,5
Nyersanyagok	48,0	93,9	4,6	2,1
Energiahordozók	71,9	1 046,2	0,3	3,6
Feldolgozott termékek	82,0	71,4	29,0	52,1
Gépek, gépi berendezések	90,6	69,3	51,2	34,6

Forrás: KSH

Olaszország a magyar áruk második legnagyobb felvevőpiaca (a teljes magyar export 5,7%-a), importunkban pedig a 8. legfontosabb beszerzési forrás (teljes importunk 4,1%-a). A gazdasági válság miatt bekövetkezett forgalomcsökkenés a kivitelben lényegesen szerényebb volt, mint az importban, ennek köszönhetően az áruforgalmi aktívumunk mintegy 35%-kal emelkedett.

Kiszállításaink két meghatározó árucsoportja a gépek, gépi berendezések és a feldolgozott termékek, jelentős tételei: számítástechnikai eszközök (monitorok, digitális adatfeldolgozók és tárolók), gépkocsik és azok alkatrészei vezetékes telefonok, az etilén polimerei, az egyéb nitrogénfunkciós vegyületek, továbbá a villamos motorok, és a generátorok. A negyedik legjelentősebb exportcikk azonban a kukorica (182,4 M euró), a rangsorban a nyolcadik helyen pedig a búza áll (62,2 M euró).

Behozatalunkban továbbra is a feldolgozott termékek részaránya a legmagasabb, ezen belül a legnagyobb tételek: különféle műanyagok, vas, acél- és alumíniumtermékek, és az ezekből készült áruk, különféle vegyipari termékek, textilipari alapanyagok és textilárúk. A gépek, gépi berendezések áruőcsoportban a legfontosabb importtermékek: a szivattyú, a gázkompresszor, a gépjármű és elektromotor alkatrész, ill. tartozék. 2009-ben az energiahordozó import kiugró növekedése a földgáz és gáz halmazállapotú szénhidrogén (74,0 M euró), ill. a ciklikus szénhidrogének (59,5 M euró) behozatal növekedésének a következménye, amelyek a 2. ill. a 3. legnagyobb importcikkeink voltak.

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Olaszország közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	18,9	-2 317,6	138,4
Olaszország közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	954,5	988,5	776,8
Magyarország tőkebefektetése Olaszországba	1,6	508,6	-6,5
Magyarország tőkebefektetés-állománya Olaszországban	2,5	106,0	90,9

Forrás: MNB

Az olasz cégek által közvetlenül és közvetve (más országokban működő leányvállalataikon keresztül; többek között vélhetően az Agip, az Unicredito, és a Generali által) befektetett működő tőke értéke becslések szerint meghaladja a 2 Mrd eurót. Az olasz tőke a magyar gazdaság csaknem minden ágazatában jelen van.

A 2007. évi kiugró mértékű, negatív előjelű változás a hazánkba irányuló működő-tőke beáramlásnál az egyéb tőkemozgásoknak tulajdonítható, amelyet egy, valószínűsíthetően nem olasz központú multinacionális cégcsoport ügylete okozott. Tőke kivitelünk 2007-ben történő megugrása a MOL olaszországi cégvásárlásának köszönhető. A 2008 évi jelentős tőkebeáramlás alapvetően az egyéb tőkemozgások következménye (Olaszországból felvett vállalati hitel). Az olasz működő tőke állomány 200 M eurót meghaladó visszaesése szintén az egyéb tőkemozgásoknak tudható be (egy cég esetében történt jelentős hitelkiáramlás).

A magyarországi, mintegy 2 500 olasz érdekeltségű cég jelentős hányada kis- és közepes vállalat. Néhány nagyobb befektető: ENI holding (vegyipar - Dunastyr; gázszolgáltatás - Tigáz; üzemanyag értékesítés - AGIP), Radici-csoport (textilipar, csomagolóanyagok), Macofil (szálgártás), Boscolo-csoport (szállodaépítés/üzemeltetés), Intesa - San Paolo-csoport, Unicredito-csoport, Banco

Popolare (bankszektor), SIA-SSB (bankkártya és bankelszámolási rendszer), Zwack (italgyártás), Generali (biztosítás), Kometa 99 (húsipar).